

2018-06-07
S2018/03516/JÄM (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att stödja utvecklingen av arbete inom vård och omsorg med mäns våld mot kvinnor

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att inom vård och omsorg fortsatt stödja genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10) i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget.

Vid genomförandet av uppdraget ska Socialstyrelsen samverka med Jämställdhetsmyndigheten, Linköpings universitet (Barnafrid), Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Statens skolverk, länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting.

För uppdragets genomförande får Socialstyrelsen använda högst 6 000 000 kronor under 2018. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 – Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska lämnas senast den 1 december 2018. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 29 mars 2019. En ekonomisk redovisning ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 29 mars 2019.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 november 2021 och delredovisas senast den 31 mars 2020. Med ändring av regeringens tidigare beslut den 1 mars 2018 (S2018/01460/FS), gäller datum för del- och slutredovisning till Socialdepartementet även Socialstyrelsens uppdrag att analysera och föreslå hur relevant kunskapsstöd

kan utvecklas för socialtjänstens samt hälso- och sjukvårdens arbete att upptäcka och beskriva utsatthet för våld, att bedöma stödbehov och risken för upprepat våld i hederskontext samt att med utgångspunkt i bedömningsmetoderna FREDA utreda förutsättningarna för att utveckla motsvarande metoder för socialtjänstens arbete med våldsutövare. Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Den 23 februari 2017 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (S2017/01221/JÄM).

Den 23 november samma år fick Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag inom områdena socialtjänst, elevhälsa samt hälso- och sjukvård som kan ingå i en handlingsplan mot könsstymning (S2017/06724/JÄM). Uppdraget om den nationella strategin bestod av tio delar. Merparten av dessa redovisades den 31 mars 2018 tillsammans med det särskilda uppdraget om könsstymning.

Av Socialstyrelsens redovisning framgår att flera deluppdrag fordrar fortsatta insatser från myndigheten för att utvecklas till stöd för kommuner och landsting. Socialstyrelsen pekar på flera utvecklingsbehov inom socialtjänst och hälso- och sjukvård t.ex. i arbetet för att upptäcka våld, inte minst i verksamheter för sårbara grupper. Även i redovisningen av uppdraget om att ta fram förslag som kan ingå i en handlingsplan mot könsstymning identifierar myndigheten behov inom flera områden.

Socialstyrelsen har också redovisat en vägledning som möjliggör enhetlig beräkning av kostnader på grund av våld i nära relationer. Regeringen bedömer att vägledningen kan skapa incitament för ett utökat och verkningsfullt våldsförebyggande arbete i linje med den nationella strategins främsta målsättning. Samtidigt är våldsförebyggande ett vitt begrepp som syftar på många olika åtgärder och verksamheter. En kartläggning från Länsstyrelsen i Stockholm (2016) tyder på att ett sammanhållet och strukturerat våldsförebyggande arbete är ovanligt bland kommunerna.¹

---

¹ Kartläggning av våldspreventiva insatser i Stockholms län, Ramböll 2016.

Området befinner sig i en uppstartsfas med ojämn kunskap, bristande samsyn och avsaknad av gemensam terminologi.

Till följd av regeringens förslag om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall (prop. 2017/18:215) kan förmågan att inom vård och omsorg upptäcka våld bli föremål för granskning i större omfattning än hittills. Dessutom kan förslag från aktuella utredningar medföra skärpta krav på socialtjänstens samt hälso- och sjukvårdens arbete med såväl våldsutsatta som våldsutövare och olika former av prevention.²

Sammantaget bedömer regeringen att omfattande och långsiktiga insatser är nödvändiga för att förebyggande och bekämpande av mäns våld mot kvinnor ska bli en integrerad del av kunskapsbaserad vård och omsorg.

Närmare om uppdraget

Uppdraget är en fortsättning på 2017 års uppdrag (S2017/01221/JÄM och S2017/06724/JÄM) och utgår från den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10). Det består av sex delar enligt följande:

1. Vidareutveckling av kunskapsstöd till kommuner och landsting

Socialstyrelsen ska vidta de åtgärder myndigheten finner lämpliga för att socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt elevhälsan ska ha tillgång till kunskapsstöd för att systematiskt

- arbeta förebyggande mot våld,
- upptäcka våldsutsatthet och våldsutövande,
- uppmärksamma barn i kontakter med vuxna våldsutsatta och våldsutövare,
- bedöma stödbehov och risken för upprepat våld,
- följa upp verksamheter för våldsutsatta och våldsutövare,
- beräkna kostnader av våld i nära relationer på kommunal och regional nivå.

---

² SOU 2017:112 Ett fönster av möjligheter–stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende, S2017:02 Utredningen om återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld, Utredningen om framtidens socialtjänst S2017:03, Utredningen om starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv Ju2017:06.

Kunskapsstöden ska när så är relevant inkludera frågor om våld mot barn samt våld i hederskontext och typiskt hedersrelaterade brott såsom äktenskapstvång, vilseledande till äktenskapsresa och könsstympning av kvinnor.

Socialtjänst och hälso- och sjukvård kan ta del av utvecklingsmedel och kompetensstöd för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer m.m. genom det uppdrag Socialstyrelsen, länsstyrelserna och Uppsala universitet (Nationellt Centrum för Kvinnofrid) genomför 2016–2019 (S2016/00633/FST). Det är regeringens avsikt att kommuner och landsting inom ramen för detta slags myndighetssamverkan även fortsättningsvis ska erbjudas fortbildning och hjälp att införa nya metoder och arbetssätt utifrån de kunskapsstöd Socialstyrelsen utvecklar ovan.

I arbetet med kunskapsstöd om våldsförebyggande arbete ska Socialstyrelsen beakta de behov av vägledning som kan finnas på olika nivåer inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Vidare ska Socialstyrelsen beakta rekommendationer från Världshälsoorganisationen (WHO) och möjligheten att långsiktigt förebygga våld genom tidig upptäckt av barns utsatthet.

2. Fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstympning

Socialstyrelsen ska genomföra fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstympning för socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Arbetet ska bedrivas i anslutning till myndighetens pågående uppdrag att fördela utvecklingsmedel och ge nationellt och regionalt kompetensstöd för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer m.m. (S2016/00633/FST).

3. Samlad kvalitetssäkrad kunskap på webben

Socialstyrelsen ska redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att via Kunskapsguiden.se samlat förmedla kunskap i frågor om mäns våld mot kvinnor för den som arbetar med hälsa, vård och omsorg. Till området hör våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning av kvinnor och flickor, sexualbrott samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

4. Arbete med indikatorer för uppföljning av den nationella strategin

Socialstyrelsen ska redovisa hur myndigheten arbetat vidare med de förslag till indikatorer för uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026 som Socialstyrelsen är tänkt att ansvara för. Socialstyrelsen ska även på en övergripande nivå bistå Jämställdhetsmyndigheten i denna myndighets arbete med indikatorerna för uppföljning av den nationella strategin.

5. Inventering av vård för könsstympade kvinnor och flickor

Socialstyrelsen ska inventera vilken vård som erbjuds kvinnor och flickor som utsatts för könsstympning samt analysera och bedöma i vilken utsträckning vården är jämlik mellan landstingen. Till uppdraget hör att lämna förslag till hur vården kan förbättras och bli mer jämlik över landet.

6. Kartläggning av skyddade boenden

Socialstyrelsen ska kartlägga omfattningen och kvaliteten av skyddade boenden för våldsutsatta personer i Sverige. Arbetet ska utgå från den kartläggning myndigheten genomförde 2011–2013 enligt tidigare beslut från regeringen (S2011/08989/FST) med en fördjupning om tillgänglighet för våldsutsatta med drogrelaterade problem samt fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Ola Florin

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Socialutskottet
Barnombudsmannen
Brottsförebyggande rådet
Brottsoffermyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Inspektionen för vård och omsorg
Kriminalvården
Jämställdhetsmyndigheten
Linköpings universitet (Barnafrid)
Länsstyrelserna
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Statens institutionsstyrelse
Statens skolverk
Brottsofferjouren Sverige
Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige
Rädda Barnen
Sveriges Kommuner och Landsting
Unizon